

TÜRKİYE'DE ŞANLIURFA'DA Kİ GEÇİCİ KORUMA ALTINDAKİ SURIYELİLERİN TARIMDA ÇALIŞMA KOŞULLARINA OLAN TUTUMLARININ BELİRLENMESİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

A RESEARCH ON THE DETERMINATION OF THE ATTITUDE OF SYRIANS UNDER TEMPORARY PROTECTION TO WORKING CONDITIONS IN AGRICULTURE IN ŞANLIURFA IN TURKEY

Doç. Dr. Mustafa Hakkı AYDOĞDU

Harran Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Tarım Ekonomisi Bölümü, Şanlıurfa/Türkiye
ORCID: 0000-0002-4945-5239

Yük. Müh. Mizgin ALBOUZAN

Harran Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Tarım Ekonomisi Bölümü, Şanlıurfa/Türkiye
ORCID: 0000-0002-8983-4364

ÖZET

Göç kavramı ile ifade edilen insan hareketliliği, insanlık tarihinin başlangıcından günümüze kadar toplumsal yaşamın önemli unsurlarından ve sorunlarından biri olmuştur. Suriye'nin, Dara şehrinde 2011 yılında başlayan olaylarla birlikte, iç savaş yaygınlaşmış ve sivil halk zorunlu olarak göç etmeye başlamıştır. Türkiye'de, 4 milyon civarında Suriyeli mevcut olup, en fazla yaşadıkları dördüncü şehir Şanlıurfa olup, 423 bin civarında, Şanlıurfa nüfusunun yaklaşık %21'ini oluşturmaktadırlar. Şanlıurfa, Türkiye'nin en önemli tarım potansiyeli olan illerinden biridir. Bu çalışmanın amacı Şanlıurfa'da geçici koruma altındaki Suriyelilerin tarımda çalışma koşullarına olan tutumlarının belirlenmesidir. Bu araştırmanın ana materyalini Şanlıurfa ilinde tarımda çalışan Suriyeli geçici koruma altında olanlarla yüz yüze anketler yoluyla yapılar görüşmelerden elde edilen birincil veriler oluşturmaktadır. Analizler Ki-kare Fisher's Exact testi ile SPSS'de yapılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre katılımcıların yaş ortalaması 32.41 yıl, %54.2'si evli, ortalama olarak 4.7 yıldır Türkiye'de bulunmakta olup, %26.2'si düzenli olarak bir işte çalışırken, %31.9'u mevsimlik işlerde ve %41.9'u ise gündelik işlerde çalışmaktadırlar. Tarımda çalışma koşulları güvenlidir bağımlı değişkeninde, Suriye'deki meslek, iş türü ve ortalama gelir değişkenleri istatistiki olarak anlamlı farklılık ($p<0.05$) gösterirken, yaş değişkeniyle istatistiki olarak anlam yakınlığı ($p<0.10$) mevcut iken, cinsiyet, medeni durum, eğitim durumu, Türkiye'deki ikamet süresi, iş ve tarımda branş değişkenleri ise istatistiki ($p>0.10$) olarak anlamlı sonuç vermemiştir. Suriyeli sığınmacıların yaşam standartlarının yükseltilmesi ve yerel halkla entegrasyonun sağlanmasında, kısa vade de, öne çıkan sektör ise tarımdır. Suriyeli sığınmacılara tarım konusunda uygulamalı eğitim ve mikro kredi verilmesi, Suriyelilerin tarımsal üretimde daha fazla aktif ve verimli hale gelmelerine olumlu yönde katkı sağlayacaktır. Bu çalışma bu kapsamda Şanlıurfa'da yapılan ilk çalışmadır.

Anahtar Kelimeler: Göç, Suriyeli geçici sığınmacılar, Tarım, Yerel halkla entegrasyon, Şanlıurfa, Türkiye.

ABSTRACT

Human mobility, which is expressed with the concept of migration, has been one of the important elements and problems of social life since the beginning of human history. With the events that started in Dara city of Syria in 2011, the civil war has spread and civilian people have started to migrate. There are around 4 million Syrians in Turkey, and Şanlıurfa is the fourth city where they live the most, and around 423 thousand, they constitute 21% of the population of Şanlıurfa. Şanlıurfa is one of Turkey's provinces with the most important agricultural potential. The purpose of this study is to determine the attitudes of Syrians under temporary protection to working conditions in agriculture in Şanlıurfa. The main material of this study is the primary data obtained through face-to-face interviews with Syrian refugees working in agriculture in the province of Şanlıurfa, Turkey. Analyses were made in SPSS with Chi-square Fisher's Exact test. According to the results obtained, the average age of the participants is 32.41 years, 54.2% are married, and they have been in Turkey for an average of 4.7 years, 26.2% of them work regularly, 31.9% of them work in seasonal jobs and 41.9% of them work in daily jobs. Working conditions in agriculture are safe in the dependent variable, while the variables of occupation, job type, and average income in Syria show a statistically significant difference ($p<0.05$), while there is a statistically meaningful affinity with the age variable ($p<0.10$), gender, marital status, educational status, the duration of residence in Turkey, work and branch in agriculture, on the other hand, did not give statistically significant results ($p>0.10$). In the short term, agriculture is the prominent sector in improving the living standards of Syrian refugees and ensuring integration with local people. Providing Syrian refugees with practical training on agriculture and micro-credit will positively contribute to Syrians becoming more active and productive in agricultural production. This study is the first study conducted in Şanlıurfa in this context.

Keywords: Migration, Syrian temporary refugees, Agriculture, Local community integration, Şanlıurfa, Turkey.

1. GİRİŞ

İnsanlık tarihi ile başladığı kabul edilen göç olayları ve kavramının günümüzdeki en önemli yansımalarının başında, uluslararası göçler ve yaşa dışı göçler gelmektedir (Deniz, 2014). Göç kavramı ile ifade edilen insan hareketliliği, insanlık tarihinin başlangıcından beri toplumsal yaşamın ve günümüz modern dünyasının önemli kavramlarından ve sorunlarından biri olmuştur. Göç ve insan hareketleri kavramı zaman içerisinde tanımlanma, nedenlerini ve sonuçlarını belirleme, sınıflandırmaları açısından, anlam ve eylem yönünden genişlemeye uğramıştır. Bu kapsamda uluslararası göçler ve neden olduğu toplumsal sorunlar, 20. Yüzyılın ikinci yarısından itibaren küreselleşme ile birlikte daha fazla ön plana çıkmaya başlamıştır (Deniz, 2014). Göç kavramı beraberinde mülteci, göçmen, geçici koruma altında olanlar ve sığınmacı gibi kavramları da içermektedir. Mülteci; "ırkı, dini, etnik yapısı, milliyeti, siyasi düşünceleri nedeniyle ya da belli bir sosyal gruba mensubiyeti dolayısıyla haklı bir korku yaşayan ve taşıyan, bu yüzden de ülkesinden ayrılan ve taşıdığı korkular nedeniyle geri dönemeyen veya dönmek istemeyen kişi" olarak tanımlanmaktadır (UNCHR, 2019). Bir başka ifade ile mültecilere uluslararası anlaşmalarla özel statü ve hukuki koruma sağlanmaktadır. Henüz bu korumadan faydalanamayanlar ise "sığınmacı" olarak nitelendirilmektedir. Sığınmacı, mülteci olarak uluslararası koruma arayan ancak statüleri henüz resmi olarak tanınmamış kişilere denilmektedir. Uluslararası koruma çeşitlerinden biri de geçici korumadır. Geçici korumada, ülkesinden can korkusu nedeniyle yukarıda bahsedilen sebeplerden dolayı ayrılmaya zorlanmış ve ayrıldığı ülkeye yine can korkusu nedeniyle geri dönemeyen, kitlesel olarak göç eden ve sınır aşan kişilere sağlanan korumadır. Yani, haklarında bireysel olarak uluslararası koruma statüsü belirleme işlemi yapılamayan yabancılara, sığındıkları ülkede sağlanan korumayı ifade etmektedir. "Göçmen" ise, ülkesinden ekonomik veya diğer nedenlerle gönüllü olarak ayrılan kişi demektir. Yani göçmenler ülkelerini kendi istekleri doğrultusunda terk ederken, mülteciler ve sığınmacılar ülkelerini terk etme zorunda kalan ya da terk ettirilen kişilerden oluşmaktadır (UNCHR, 2020).

Arap ülkelerinde demokrasi, özgürlük ve daha fazla insan hakları taleplerine dolayı ortaya çıkan ayaklanmalar ilk olarak 2010 yılında Tunus'ta başlamış olup, daha sonra da Ortadoğu'yu ve Arap coğrafyasında yer alan birçok ülkeyi etkilemiştir. Suriye'nin, Dara şehrinde 2011 yılında başlayan olaylarla birlikte, devlet aleyhine yazılan duvar yazıları sonrası, halk üzerindeki baskılar artmıştır. Bunun sonucu olarak da, Suriye'nin bazı bölgelerinde ayaklanmaya dayalı iç savaşlar çıkmıştır. 2011 yılında Suriye Arap Cumhuriyeti'nde meydana gelen halk ayaklanmalarına karşı, Suriye rejiminin aşırı sert tutumu sonrası başlayan iç savaş, ülke içinde giderek yaygınlaşmış ve sivil halkın zorunlu olarak göç etmesine sebep olmuştur. Suriye'deki iç savaşın şiddetinin artmasına bağlı olarak da milyonlarca Suriyeli başta Türkiye olmak üzere civardaki Arap ülkelere, Kuzey Afrika ve Avrupa ülkelerine göç etmek zorunda kalmışlardır. Bu kapsamda, ilk Suriyeli sığınmacı kafilesi 29 Nisan 2011 tarihinde Türkiye'ye ulaşmıştır. Bu tarihten itibaren Türkiye'deki Suriyeli mülteci sayısı giderek artmıştır (Özdemir, 2017). Türkiye'de, Suriyeli sığınmacılar ile ilgili olarak hazırlanan Geçici Koruma Yönetmeliği, 22/10/2014 tarih ve 29153 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu yönetmeliğe göre: 28 Nisan 2011 tarihinden itibaren Suriye Arap Cumhuriyetinde meydana gelen olaylar nedeniyle, geçici koruma amacıyla Suriye'den kitlesel veya bireysel olarak Türkiye sınırlarına gelen veya sınırları geçen Suriye vatandaşları ile vatansızlar ve mülteciler uluslararası koruma başvurusunda bulunmuş olsalar dahi geçici koruma altına alınmışlardır. İç işleri Bakanlığı, Göç İdaresi verilerine göre, biyometrik yöntemle Türkiye'de kayıtlı olan geçici koruma altında bulunan Suriyeli sayısı 19 Mart 2020 itibarıyla 3.59 milyon kişidir (Mülteciler Derneği, 2020). Bunların 1.94 milyonu erkek, 1.65 milyonu ise kadındır. Erkeklerin oranı %53.9 iken kadınların oranı ise %46.1'dir. 15 yaşın altında olan Suriyelilerin sayısı 1415828 kişi olup, toplam Suriyeli nüfus içindeki payı %39.46'dır (Mülteciler Derneği, 2020). Göç İdaresi Genel Müdürlüğü verilerine göre Türkiye'deki tüm illerde Suriyeliler yaşamaktadır. Türkiye'de en fazla Suriyelilerin yaşadığı dördüncü şehir Şanlıurfa olup, burada yaşayan Suriyelilerin sayısı 423 bin civarında ve Şanlıurfa nüfusunun yaklaşık %21'ini oluşturmaktadırlar (Mülteciler Derneği, 2020).

Türkiye'de sektörel istihdam içerisinde; hizmetlerin payı %55.7, sanayi %19.5, tarım %19.3 ve inşaatın payı ise %5.5'dir (TUIK, 2019). Suriyelilerin %63'ünün çalışma ihtiyacı içinde olduğu, ancak kaç kişinin çalıştığı konusunda kesin bir veri bulunmamakla birlikte, yaklaşık 600 bin kişinin kayıt dışı çalıştığı tahmin edilmektedir (Kaygısız, 2017). Suriyeliler genellikle vasıfsız işlere yönelmekte ve mevsimlik işler olan tarım ile hayvancılık başta olmak üzere, inşaat, tekstil ve hizmetler sektörlerinde daha yoğun olarak çalışmaktadırlar. Suriyelilerin, inşaat ve tarım gibi alanlara yönelmelerinde en önemli sebeplerden birinin, çalışma sırasında Türkçeye daha az ihtiyaç duyulması dolayısıyla, iletişimin diğer yollarla karşılanabilmesinin ön planda olması değerlendirilmektedir. Şanlıurfa, Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP) kapsamında yer alan, sahip olduğu uygun ekolojik yapısı, su ve toprak kaynakları sayesinde, tarımsal üretim potansiyeli çok geniş bir ürün yelpazesine sahiptir (Aydogdu, 2016; Sevinç et al., 2019; Aydoğdu et al., 2020).

Bu çalışmanın amacı Şanlıurfa’da geçici koruma altındaki Suriyelilerin tarımda çalışma koşullarına olan tutumlarının belirlenmesidir.

2. MATERYAL VE YÖNTEM

Bu araştırmanın ana materyalini Şanlıurfa ilinde tarımda çalışan Suriyeli geçici koruma altında olanlarla yapılan görüşmelerden elde edilen birincil veriler oluşturmaktadır. Araştırma sahası olan Şanlıurfa’da, İçişleri Bakanlığı, Göç İdaresi’nin verilerine göre geçici koruma altında bulunan Suriyeli sayısı 422 729’dur (Mülteciler Derneği, 2020). Örneklem hacmi %95 güven sınırında ve %5 hata payı ile ana kütle büyüklükleri ve tolerans gösterilebilir örneklem hatasına göre örneklem hacimleri tablosuna (Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2004; Bayram, 2015) göre 383 olarak belirlenmiş olup, 385 anket 2020 yılında yapılmıştır. Araştırmada kullanılan anket soruları ve araştırma konusu için T.C. Harran Üniversitesi, Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulundan izin ve onay alınmıştır. Anketleri yapan yüksek lisans öğrencisi de Suriyeli olup, dil sorunu yaşanmamıştır. Anketlerden elde edilen veriler, bilgisayar ortamında oluşturulan Excel veri tabanına girilerek Ki-kare Fisher’s Exact testi ile SPSS’de analiz edilerek değerlendirilmiş ve yorumlanmıştır. Ki-kare analizi 2x2 veya RxC tipindeki çapraz çizelgelerde uygulanmaktadır. Burada, iki veya daha kategoriye sahip X ve Y değişkenlerinin kategorilerinin birbirleri ile bağımlı veya bağımsız olup olmadıklarını test edilmektedir (Özdamar, 2013).

3. ARAŞTIRMA BULGULARI

Anketlerin %59’u merkezde, %24.6’sı Suruç ilçesinde, %7.3’ü Viranşehir ilçesinde, %9.1’i diğer yerleşim yerlerinde yer almaktadır. Merkez yerleşimden kast edilen, GAP kapsamında yapılan Harran Ovaları sulamalarıdır. Harran ovası sulaması, yukarı Harran ovası sulamalarıyla beraber 166 bin hektar civarındadır (Parlakçı Doğan et al., 2020). Diğer taraftan Suruç ve Viranşehir ilçelerinde yer alan ovalarda da ağırlıklı olarak pompajla sulama yapılmaktadır (Aydoğdu ve Altun, 2019). Katılımcılarının yaş ortalaması 32.41 yıl olup, %51.2’si erkeklerden ve %48.8’i ise kadınlardan oluşmaktadır. Katılımcıların %39’u bekâr, %54.2’si evli ve %6.8’i ise dul veya boşanmıştır. Katılımcıların %9.4’ü okuryazar, %26.8’i ilköğretim, %25.5’i ortaokul, %20.2’si lise ve %18.1’i yükseköğretim eğitim seviyesine sahiptir. Katılımcıların %25.5’i Suriye’de sadece tarımda çalışırken, %74.5’i ise tarım ve diğer işlerde çalışmışlardır. Katılımcılar ortalama olarak 4.7 yıldır Türkiye’de bulunmakta olup, %26.2’si düzenli olarak bir işte çalışırken, %31.9’u mevsimlik işlerde ve %41.9’u ise gündelik işlerde çalışmaktadırlar. Katılımcıların %40.3’ü tarım işlerinde çalışırken, %59.7’si hem tarım ve hem de bulabildikleri diğer işlerde çalışmaktadır. Katılımcıların %76.4’ü 2000 TL ve altında, %17.6’sı 2001-3 000 TL ve %6.0’sı ise 3001 TL üstü aylık gelir düzeyine sahiptir. Katılımcıların %39.2’si bitkisel üretimde, %22.9’u hayvansal üretimde, %21.3’ü her ikisinde de ve %16.6’sı ise seracılıkta çalışmaktadır.

3.1. “Tarımda çalışma koşulları güvenlidir” bağımlı değişkenine ait test istatistikleri

“Tarımda çalışma koşulları güvenlidir” ifadesi bağımlı değişken olarak alınmış olup, bu ifadeye katılımın yaş, cinsiyet, medeni hal, eğitim, Suriye’deki meslek, kaç yıldır Türkiye’de, iş, iş türü, ortalama gelir ve tarım branşı bağımsız değişkenleri açısından anlamlılık farklılık gösterip göstermediğini görmek amacıyla ki-kare analizi sonuçlarına yer verilmiştir. Cinsiyet değişkenine bağlı olarak elde edilen sonuçlar Tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1. Tarımda çalışma koşulları güvenlidir (bağımsız değişken: cinsiyet)

Cinsiyet		Hayır	Evet	Kısmen	Bilmiyorum	Toplam
Erkek	Hesaplanan	27 _a	89 _a	67 _a	14 _a	197
	Yüzde	13.7	45.2	34.0	7.1	100.0
	Düzeltilmiş artık	0.3	-1.9	1.9	-0.1	
Kadın	Hesaplanan	24 _a	103 _a	47 _a	14 _a	188
	Yüzde	12.8	54.8	25.0	7.4	100.0
	Düzeltilmiş artık	-0.3	1.9	-1.9	0.1	
Toplam	Hesaplanan	51	192	114	28	385
	Yüzde	13.2	49.9	29.6	7.3	100.0

Pearson Ki-kare Test: 0.212

Tablo 1 sonuçlarına göre, tarımda çalışma koşulları güvenlidir ifadesinde, cinsiyet değişkeni ($p=0.212>0.10$) ile istatistiki olarak anlamlı değildir. Yaş değişkeni ile yapılan analiz sonuçları Tablo 2’de yer almaktadır.

Tablo 2. Tarımda çalışma koşulları güvenlidir (bağımsız değişken: yaş)

Yaş		Hayır	Evet	Kısmen	Bilmiyorum	Toplam
18-29 arası	Hesaplanan	29 _a	86 _a	46 _a	12 _a	173
	Yüzde	16.8	49.7	26.6	6.9	100.0
	Düzeltilmiş artık	1.8	-0.1	-1.2	-0.2	
30-39 arası	Hesaplanan	11 _a	68 _a	34 _a	8 _a	121
	Yüzde	9.1	56.2	28.1	6.6	100.0
	Düzeltilmiş artık	-1.6	1.7	-0.4	-0.3	
40-49 arası	Hesaplanan	7 _a	22 _a	15 _a	6 _a	50
	Yüzde	14.0	44.0	30.0	12.0	100.0
	Düzeltilmiş artık	0.2	-0.9	0.1	1.4	
50-59 arası	Hesaplanan	4 _a	12 _a	7 _{a,b}	1 _a	24
	Yüzde	16.7	50.0	29.2	4.2	100.0
	Düzeltilmiş artık	0.5	0.0	0.0	-0.6	
60 ve üzeri	Hesaplanan	0 _a	4 _a	12 _b	1 _a	17
	Yüzde	0.0	23.5	70.6	5.9	100.0
	Düzeltilmiş artık	-1.6	-2.2	3.8	-0.2	
Toplam	Hesaplanan	51	192	114	28	385
	Yüzde	13.2	49.9	29.6	7.3	100.0

Fisher's Exact Test: 0.064

Tablo 2 sonuçlarına göre, tarımda çalışma koşulları güvenlidir ifadesinde, yaş değişkeni ($p=0.064<0.10$) ile istatistiki olarak anlam yakınlığı vardır. Medeni durum değişkeni ile yapılan analiz sonuçları Tablo 3'de yer almaktadır.

Tablo 3. Tarımda çalışma koşulları güvenlidir (bağımsız değişken: medeni durum)

Medeni Durum		Hayır	Evet	Kısmen	Bilmiyorum	Toplam
Bekâr	Hesaplanan	23 _a	69 _a	47 _a	11 _a	150
	Yüzde	15.3	46.0	31.3	7.3	100.0
	Düzeltilmiş artık	1.0	-1.2	0.6	0.0	
Evli	Hesaplanan	27 _a	108 _a	58 _a	16 _a	209
	Yüzde	12.9	51.7	27.8	7.7	100.0
	Düzeltilmiş artık	0.2	0.8	-0.9	0.3	
Dul/boşanmış	Hesaplanan	1 _a	15 _a	9 _a	1 _a	26
	Yüzde	3.8	57.7	34.6	3.8	100.0
	Düzeltilmiş artık	-1.5	0.8	0.6	-0.7	
Toplam	Hesaplanan	51	192	114	28	385
	Yüzde	13.2	49.9	29.6	7.3	100.0

Pearson Ki-kare Test: 0.646

Tablo 3 sonuçlarına göre, tarımda çalışma koşulları güvenlidir ifadesinde, medeni durum değişkeni ($p=0.646>0.10$) ile istatistiki olarak anlamlı değildir. Suriye'deki meslek değişkeni ile yapılan analiz sonuçları Tablo 4'de yer almaktadır.

Tablo 4. Tarımda çalışma koşulları güvenlidir (bağımsız değişken: Suriye'deki meslek)

Suriye'deki Meslek		Hayır	Evet	Kısmen	Bilmiyorum	Toplam
Tarım	Hesaplanan	6 _a	63 _a	27 _a	2 _a	98
	Yüzde	6.1	64.3	27.6	2.0	100.0
	Düzeltilmiş artık	-2.4	3.3	-0.5	-2.3	
Tarım ve diğer	Hesaplanan	45 _b	129 _b	87 _a	26 _b	287
	Yüzde	15.7	44.9	30.3	9.1	100.0
	Düzeltilmiş artık	2.4	-3.3	0.5	2.3	
Toplam	Hesaplanan	51	192	114	28	385
	Yüzde	13.2	49.9	29.6	7.3	100.0

Pearson Ki-kare Test: 0.001

Tablo 4 sonuçlarına göre, tarımda çalışma koşulları güvenlidir ifadesinde, Suriye'deki meslek değişkeni ($p=0.001<0.01$) ile istatistiki olarak anlamlıdır. Fark Suriye'deki mesleği tarım dışı olanlardan kaynaklanmaktadır. Eğitim durum değişkeni ile yapılan analiz sonuçları Tablo 5'de yer almaktadır.

Tablo 5. Tarımda çalışma koşulları güvenlidir (bağımsız değişken: eğitim durumu)

Eğitim Durumu		Hayır	Evet	Kısmen	Bilmiyorum	Toplam
Okuryazar	Hesaplanan	4 _a	20 _a	9 _a	3 _a	36
	Yüzde	11.1	55.6	25.0	8.3	100.0
	Düzeltilmiş artık	-0.4	0.7	-0.6	0.3	
İlkokul	Hesaplanan	9 _a	53 _a	36 _a	5 _a	103
	Yüzde	8.7	51.5	35.0	4.9	100.0
	Düzeltilmiş artık	-1.6	0.4	1.4	-1.1	

Ortaokul	Hesaplanan	14 _a	54 _a	24 _a	6 _a	98
	Yüzde	14.3	55.1	24.5	6.1	100.0
	Düzeltilmiş artık	0.4	1.2	-1.3	-0.5	
Lise	Hesaplanan	15 _a	36 _a	20 _a	7 _a	78
	Yüzde	19.2	46.2	25.6	9.0	100.0
	Düzeltilmiş artık	1.7	-0.7	-0.9	0.6	
Yükseköğretim	Hesaplanan	9 _a	29 _a	25 _a	7 _a	70
	Yüzde	12.9	41.4	35.7	10.0	100.0
	Düzeltilmiş artık	-0.1	-1.6	1.2	1.0	
Toplam	Hesaplanan	51	192	114	28	385
	Yüzde	13.2	49.9	29.6	7.3	100.0
Pearson Ki-kare Test: 0.491						

Tablo 5 sonuçlarına göre, tarımda çalışma koşulları güvenlidir ifadesinde, eğitim değişkeni ($p=0.491>0.10$) ile istatistiki olarak anlamlı değildir. Kaç yıldır Türkiye’de bulunmaktadır değişkeni ile yapılan analiz sonuçları Tablo 6’da yer almaktadır.

Tablo 6. Tarımda çalışma koşulları güvenlidir (bağımsız değişken: kaç yıldır Türkiye’de)

Yıl		Hayır	Evet	Kısmen	Bilmiyorum	Toplam
1-5 yıl	Hesaplanan	35 _a	113 _a	73 _a	20 _a	241
	Yüzde	14.5	46.9	30.3	8.3	100.0
	Düzeltilmiş artık	1.0	-1.5	0.4	1.0	
5 yıldan fazla	Hesaplanan	16 _a	79 _a	41 _a	8 _a	144
	Yüzde	11.1	54.9	28.5	5.6	100.0
	Düzeltilmiş artık	-1.0	1.5	-0.4	-1.0	
Toplam	Hesaplanan	51	192	114	28	385
	Yüzde	13.2	49.9	29.6	7.3	100.0
Pearson Ki-kare Test: 0.396						

Tablo 6 sonuçlarına göre, tarımda çalışma koşulları güvenlidir ifadesinde, kaç yıldır Türkiye’de değişkeni ($p=0.396>0.10$) ile istatistiki olarak anlamlı değildir. İş durumu değişkeni ile yapılan analiz sonuçları Tablo 7’de yer almaktadır.

Tablo 7. Tarımda çalışma koşulları güvenlidir (bağımsız değişken: iş)

İş		Hayır	Evet	Kısmen	Bilmiyorum	Toplam
Evet	Hesaplanan	13 _a	59 _a	24 _a	5 _a	101
	Yüzde	12.9	58.4	23.8	5.0	100.0
	Düzeltilmiş artık	-0.1	2.0	-1.5	-1.0	
Mevsimlik	Hesaplanan	17 _a	56 _a	43 _a	7 _a	123
	Yüzde	13.8	45.5	35.0	5.7	100.0
	Düzeltilmiş artık	0.2	-1.2	1.6	-0.8	
Gündelik	Hesaplanan	21 _a	77 _a	47 _a	16 _a	161
	Yüzde	13.0	47.8	29.2	9.9	100.0
	Düzeltilmiş artık	-0.1	-0.7	-0.2	1.7	
Toplam	Hesaplanan	51	192	114	28	385
	Yüzde	13.2	49.9	29.6	7.3	100.0
Pearson Ki-kare Test: 0.300						

Tablo 7 sonuçlarına göre, tarımda çalışma koşulları güvenlidir ifadesinde, iş değişkeni ($p=0.300>0.10$) ile istatistiki olarak anlamlı değildir. İş türü değişkeni ile yapılan analiz sonuçları Tablo 8’de yer almaktadır.

Tablo 8. Tarımda çalışma koşulları güvenlidir (bağımsız değişken: iş türü)

İş Türü		Hayır	Evet	Kısmen	Bilmiyorum	Toplam
Tarım	Hesaplanan	11 _a	89 _a	49 _a	6 _a	155
	Yüzde	7.1	57.4	31.6	3.9	100.0
	Düzeltilmiş artık	-2.9	2.4	0.7	-2.1	
Tarım ve diğer	Hesaplanan	40 _b	103 _b	65 _a	22 _b	230
	Yüzde	17.4	44.8	28.3	9.6	100.0
	Düzeltilmiş artık	2.9	-2.4	-0.7	2.1	
Toplam	Hesaplanan	51	192	114	28	385
	Yüzde	13.2	49.9	29.6	7.3	100.0
Pearson Ki-kare Test: 0.002						

Tablo 8 sonuçlarına, iş türü değişkenine bakıldığında ifadeye katılımda anlamlı bir farklılık ($p=0.002<0.05$) olduğu görülmektedir. Alt gruplara bakıldığında sadece tarımda çalışanların %57.4’ü evet cevabını verirken, %7.1’i hayır cevabı, %3.9’u ise bilmiyorum cevabını vermişlerdir. Tarım ve diğer işlerde çalışanların ise %44.8’i evet cevabı verirken, %17.4’ü hayır cevabını, %9.6’sı ise bilmiyorum cevabını vermişlerdir. Aylık ortalama gelir değişkeni ile yapılan analiz sonuçları Tablo 9’da yer almaktadır.

Tablo 9. Tarımda çalışma koşulları güvenlidir (bağımsız değişken: aylık ortalama gelir)

Ortalama Gelir (TL)		Hayır	Evet	Kısmen	Bilmiyorum	Toplam
1000 ve altı	Hesaplanan	23 _a	42 _a	35 _a	9 _a	109
	Yüzde	21.1	38.5	32.1	8.3	100.0
	Düzeltilmiş artık	2.9	-2.8	0.7	0.5	
1001-2000	Hesaplanan	15 _b	95 _{a,b}	61 _a	14 _a	185
	Yüzde	8.1	51.4	33.0	7.6	100.0
	Düzeltilmiş artık	-2.9	0.6	1.4	0.2	
2001-3000	Hesaplanan	9 _{a,b}	43 _b	14 _a	2 _a	68
	Yüzde	13.2	63.2	20.6	2.9	100.0
	Düzeltilmiş artık	0.0	2.4	-1.8	-1.5	
3 001 ve üstü	Hesaplanan	4 _{a,b}	12 _{a,b}	4 _a	3 _a	23
	Yüzde	17.4	52.2	17.4	13.0	100.0
	Düzeltilmiş artık	0.6	0.2	-1.3	1.1	
Toplam	Hesaplanan	51	192	114	28	385
	Yüzde	13.2	49.9	29.6	7.3	100.0

Pearson Ki-kare Test: 0.011

Tablo 9 sonuçlarına göre, ortalama gelir değişkenine bakıldığında ifadeye katılımda anlamlı bir farklılık ($p=0.011<0.05$) olduğu görülmektedir. Alt gruplara bakıldığında farklılığın 2001-3000 TL gelir grubunda (%63.2) olanların 1 000 TL ve altı gelir grubunda (%38.5) olanlara kıyasla daha yüksek oranda evet cevabı vermelerinden ve 1 000 TL ve altı gelir grubunun (%21.1) 1001-2000 TL gelir grubuna (%8.1) göre daha yüksek oranda hayır cevabını vermelerinden kaynaklandığı görülmektedir. Tarımda branş değişkeni ile yapılan analiz sonuçları Tablo 10'da yer almaktadır.

Tablo 10. Tarımda çalışma koşulları güvenlidir (bağımsız değişken: tarım branş)

Tarım Branş		Hayır	Evet	Kısmen	Bilmiyorum	Toplam
Bitkisel üretim	Hesaplanan	25 _a	68 _a	49 _a	9 _a	151
	Yüzde	16.6	45.0	32.5	6.0	100.0
	Düzeltilmiş artık	1.5	-1.5	1.0	-0.8	
Hayvansal üretim	Hesaplanan	12 _a	46 _a	23 _a	7 _a	88
	Yüzde	13.6	52.3	26.1	8.0	100.0
	Düzeltilmiş artık	0.1	0.5	-0.8	0.3	
Her ikisi	Hesaplanan	8 _a	46 _a	21 _a	7 _a	82
	Yüzde	9.8	56.1	25.6	8.5	100.0
	Düzeltilmiş artık	-1.1	1.3	-0.9	0.5	
Sera	Hesaplanan	6 _a	32 _a	21 _a	5 _a	64
	Yüzde	9.4	50.0	32.8	7.8	100.0
	Düzeltilmiş artık	-1.0	0.0	0.6	0.2	
Toplam	Hesaplanan	51	192	114	28	385
	Yüzde	13.2	49.9	29.6	7.3	100.0

Pearson Ki-kare Test: 0.716

Tablo 10 sonuçlarına göre, tarımda çalışma koşulları güvenlidir ifadesinde, tarımda branş değişkeni ($p=0.716>0.10$) ile istatistiki olarak anlamlı değildir.

4. SONUÇ ve ÖNERİLER

Göç, küresel bir sorundur. Suriye'de yaşanan gelişmelere bağlı olarak, küresel anlamda, Suriyeli sığınmacılar sorununun devam edeceği görülmektedir (Halil, 2020). Diğer taraftan, dünyada en fazla Suriyeli sığınmacı ise Türkiye'dedir. Bir başka deyişle, Türkiye'de yakın bir zamanda geçici koruma altında olan Suriyelilerin sayısında önemli bir azalma beklenmemektedir. Bu araştırmadan elde edilen sonuçlara göre, Tarımda çalışma koşulları güvenlidir bağımlı değişkeninde, Suriye'deki meslek, iş türü ve ortalama gelir değişkenleri istatistiki olarak anlamlı farklılık ($p<0.05$) gösterirken, yaş değişkeniyle istatistiki olarak anlam yakınlığı ($p<0.10$) mevcut iken, cinsiyet, medeni durum, eğitim durumu, Türkiye'deki ikamet süresi, iş ve tarımda branş değişkenleri ise istatistiki ($p>0.10$) olarak anlamlı sonuç vermemiştir.

Tarım, gıda güvenliği ve istihdam açısından en önemli sektörlerden biri olup, birçok ülkede yeterli vasfı olmayan insanların en kolay istihdam edildiği temel sektörlerden biridir. Suriyeli mülteciler ile ilgili olarak Şanlıurfa'da yapılan projelerin büyük çoğunluğu tarımsal faaliyetler ile ilgilidir. Son dönemlerde, yerel halk ile Suriyelilerin entegrasyonu kapsamında, ortak projeler yürütülmektedir. Entegrasyonun en kolay olabileceği sektörlerden biri de tarımdır. Suriyeli sığınmacıların yaşam standartlarının yükseltilmesi ve yerel halkla entegrasyonun sağlanmasında, kısa vade de, öne çıkan sektör ise tarımdır. Suriyeli sığınmacılara tarım konusunda uygulamalı eğitim ve mikro kredi verilmesi, Suriyelilerin tarımsal üretimde daha fazla aktif ve verimli hale gelmelerine olumlu yönde katkı sağlayacaktır. Suriyeli sığınmacıların tarımsal üretimde etkin hale

getirilmesinin hem Suriyeli sığınmacılar, hem Şanlıurfa ve Türkiye açısından ve hem de küresel olarak olumlu etkileri olacaktır. Bu çalışma bu kapsamda Şanlıurfa’da yapılan ilk çalışmadır. Bu çalışma sorumlu yazar danışmanlığında, kendisi de Suriyeli olan ikinci yazar tarafından tamamlanan “Şanlıurfa İlinde Tarımda Çalışan Suriyeli Mültecilerin İş Memnuniyetlerini Üzerine Bir Araştırma” isimli yüksek lisans tez çalışmasından faydalanılarak türetilmiştir.

KAYNAKÇA

Aydoğdu, M. H. (2016). Farmers’ Risk Perception and Willingness to Pay for Environment: Case Study of GAP-Sanlıurfa, Turkey. *Fresenius Environmental Bulletin*, 25(12), 5449-5455.

Aydoğdu, M. H. & Altun, M. (2019). Mısır Ekimi Yapan Çiftçilerin Tarımsal Yayım ve Danışmanlık Hizmetleri İçin Ödemeye Yönelik Tutumları: Şanlıurfa Örnekleme. *Al Farabi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(2), 109-115.

Aydoğdu, M. H., Sevinç, M. R. Cançelik, M., Parlakçı Doğan, H., & Şahin, Z. (2020). Determination of Farmers’ Willingness to Pay for Sustainable Agricultural Land Use in the GAP-Harran Plain of Turkey. *Land*, 9, 261; doi:10.3390/land9080261

Bayram, N. (2015). *Sosyal Bilimlerde SPSS ile İleri Veri Analizi*. Ankara: Ezgi Kitapevi, 5. Baskı. 26s.

Deniz, T. (2014). Uluslararası Göç Sorunu Perspektifinde Türkiye. *Türkiye Sosyal araştırmalar Dergisi*, 181, 175-204.

Halil, M. (2020). Şanlıurfa İlinde Tarımda Çalışan Suriyeli Mültecilerin İş Memnuniyetlerini Üzerine Bir Araştırma, Yüksek Lisans Tezi, Harran Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı, Şanlıurfa.

Kaygısız, İ. (2017). Suriyeli Mültecilerin Türkiye İşgücü Piyasasına Etkileri. Frederich Ebherth Yayınları, İstanbul, 27s.

Mülteciler Derneği, 2020. Türkiye’deki Suriyeli Sığınmacı Sayısı Mart 2020. <https://multeciler.org.tr/turkiyedeki-suriyeli-sayisi/> (Erişim Tarihi: 29.04.2020).

Özdamar, K. (2013). *Paket Programlar İle İstatistiksel Veri Analizi-1: MINITAB 16-IBM SPSS 21*, Eskişehir: Nisan Kitabevi, 583s.

Özdemir, E. (2017). Suriyeli Mülteciler Krizinin Türkiye’ye Etkileri. *ANKASAM-Uluslararası Kriz ve Siyaset Araştırmaları Dergisi*, 1(3), 114-140.

Parlakçı Doğan, H., Aydoğdu, M.H., Sevinç, M. R. & Cançelik, M. (2020). Farmers’ Willingness to Pay for Services to Ensure Sustainable Agricultural Income in the GAP-Harran Plain, Sanliurfa, Turkey. *Agriculture*, 10: 152. doi:10.3390/agriculture10050152

Sevinç, G., Aydoğdu, M. H., Cançelik, M. & Sevinç, M. R. (2019). Farmers' Attitudes toward Public Support Policy for Sustainable Agriculture in GAP-Şanlıurfa, Turkey. *Sustainability*, 11(23), 6617. doi:10.3390/su11236617

TÜİK, (2019). İşgücü İstatistikleri. www.tuik.gov.tr (Erişim Tarihi: 29.04.2020).

UNCHR, (2019). Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği, Mülteci Kimdir? <https://www.unhcr.org/tr/multeci-kimdir> (Erişim Tarihi: 12 Mayıs 2019).

UNCHR, (2020). Geçici Koruma Nedir? <https://data2.unhcr.org/en/documents/download/51944> (Erişim Tarihi: 28.04.2020).

Yazıcıoğlu, Y. & Erdoğan, S. (2004). *SPSS Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Detay Yayıncılık. 40s.